Ф.6.03-09

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
М.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ

БЕКІТЕМІН
Оқу және оқу-әдістемелік
жұмыстар жөніндегі
проректор
_______________ Қ.Байболов
«26» 10 2018ж.

БАҒДАРЛАМА

«Экзотикалық және энзоотиялық аурулардың алдын алу, емдеу, күресу жолдары және қолдан ұрықтандыру»

курсының (семинардың) тыңдаушылары үшін

36 сағат

Шымкент, 2018

Құрастырушылар: б.ғ.д., профессор Қожабаев М., аш.ғ.к., аға оқытушы Алиханов О., оқытушы Қаратаев Ш.

Бағдарлама «Ветеринариялық клиникалық диагностика» кафедрасының мәжілісінде талқыланып, ұсынылды.
(хаттама №_1_ «_28_»_08_______201_8_ж.)

Кафедра меңгерушісі м.а.________________ Оспанова М.С.
(қолы, аты-жөні)

Бағдарламаны Ғылыми-педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру бөлімі ұсынды
(хаттама №_4_ «_28_»_10_______201_8_ж.)
ҒПКБАБ жетекшісі ________________ Р.А. Рысдәулетов
(қолы, аты-жөні)

М.Әуезов атындағы ОҚМУ ОӘК мәжілісінде мақұлданды және ұсынылды

(хаттама №_2_ «_28_»_10_______201_8_ж.)

ОӘБ жетекшісі ____________ Д.А. Куланова
(қолы, аты-жөні)

©М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті

1. Түсіндірмелік жазба

Ветеринариялық қауіпсіздікті сақтау – қоғамдық мәселе. Ветеринариялық қауіпсіздік – бұл адамзат денсаулығының кепілі және мал шаруашылығы дамуының негізі болып есептеледі. Сондықтан, жыл сайын мемлекет есебінен қомақты қаржы бөлініп ветеринариялық іс шаралар атқарылуда. Әр жылы республикалық бюджет есебінен бекітілген жоспарға сәйкес ауыл шаруашылығы жануарларына құтыру, сібір жарасы, листериоз, лептоспироз, пастереллез, қарасан, түйе обасы, жылқының маңқа және құс тұмауы ауруларына қарсы вакциналар егіледі. Сонымен бірге, бруцеллез, хламидиоз, қарақаптал, лейкоз, лептоспироз, листериоз, паратуберкулез, туберкулез, жылқының жұқпалы анемиясы мен эпизоотиялық лимфангоиты, ірі қара паратуберкулезі ауруларына серологиялық зерттеулер, пастереллез, ірі қара туберкулезі, қарасан, кампилобактериоз, листериоз, бруцеллез, сібір жарасы ауруларына бактериологиялық зерттеулер, құтыру, ұсақ малдың күл (оспа) ауруы, кеміктәріздес энцефалопатия, жоғары патогенді құс тұмауы, жылқы ринопневманиясы, блутанг, инфекциялық ринотрахеит, вирустық диарея ауруларына вирусологиялық зерттеулер жүргізіледі. Бүгінгі күні жеке қосалқы шаруашылықтарда елді мекендердің шекаралары шегінде мал ұстау және ауыл шаруашылығы пайдаланымындағы елді мекенді жерлерде малды бағу, жануарларды қора-жайда ұстау, өсіру, бірдейлендіру, мал сою нысанын жабдықтау, малды сойып өткізу, мал өнімдерін өңдеу, сақтау, тасымалдау және т.б. бойынша Қазақстан Республикасының ветеринарлық нормативтері арнайы қаулылармен, Ауыл шаруашылығы министрлігінің бұйрықтарымен бекітілген. Елдің денсаулығы мен азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және мал шаруашылығы саласын дамытуды қоғам болып жауапкершілікпен атқарсақ елдегі мал шаруашылығының дамуы да, жануарлардан алынатын өнімдерді тұтынған халықтың денсаулығы да зор болмақ.

2. Курстың мазмұны.

1. Кіріспе. Ветеринариялық заңнама. Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339 Заңымен (01.03.2016 бастап қолданысқа енгізіледі), салаға қатысты нормативтік құжаттармен таныстыру.

2. Жануарлардың жұқпалы ауруларының алдын – алу және жою жөніндегі заңнамалық талаптарды бақылау және қадағалау.

3. Экзотикалық аурулардың алдын алу және онымен күресу шаралары.

4. Мемлекеттік ветеринариялық мекемелердің күнтізбелік жоспары.

5.Ветеринариялық ғылымды дамыту және оның жетістіктерін өндіріске енгізу жоспары.

6. Қазақстанда, соңғы жылдары алыс-жақын мемлекеттерде тіркелетін жануарлардың жұқпалы аурулары.

7. Аусыл ауруының таралуы, алдын алу және күресу шаралары.

8. Сібір жарасы ауруының таралуы, алдын алу және күресу шаралары Топалаңға қарсы шараларды жоспарлау және іске асыру.

9. Жануарлардың бруцеллез ауруларын алдын алу және күресу шаралары.

10. Жануарлардың туберкулез ауруларын алдын алу және күресу шаралары.

11. Құтыру аурын алдын алу және күресу шаралары.

12. Ірі қара малдың обасының алдын алу және күресу шаралары.

13. Малдар мен құстардың туберкулез ауруының алдын алу және күресу шаралары

14. Қойдың энтеротоксемия, брадзот, күл аурулары және күресу шаралары.

15. Малдардың жұқпалы емес аурулары және оларды емдеу, алдын алу шаралары.

16. Мемлекеттік ветеринариялық қызметті дамытудың нысаналы бағдарламасы.

17. Жылқының жалпы індеттік жиі кездесетін ауруларына сипаттама.

18. Төлдердің жұқпалы аурулары және онымен күресу шаралары

3. Зертханалық сабақтардың үлгілік тізбесі

1. Диагностикалық зерттеулер.
   Туберкулиндеу: ірі қара малы, шошқа, құстар.

2. Ірі қара малды бруцеллезге серологиялық зерттеу.

3.Маңқа, сақауға диагностикалық іс-шаралар және зерттеу жұмыстары.

4. Ұрғашы еркек малдардың жыныс мүшелерінің құрылысы және инфекциялық, инвазиялық аурулары.

5. Малдарды қолдан ұрықтандырудың жаңа тәсілдері және гинекологиялық аурулардың алдын алу.

4. Тәжірибелік сабақтардың үлгілік тізбесі

1. Акушерлік және қолдан ұрықтандыру құрал-саймандарын пайдалану жолдарымен таныстыру.

2. Сиыр-қойларды ұрықтандыруды іс-тәжірибелік жүзінде көрсетіп семинарға қатысушыларға үйрету.

3. Қолдан ұрықтандыру

Ақпараттық презентациялық фильм-ролик, ауызша сұрау, сұхбаттасу. Зерттеу нәтижелерін талдау, кері байланыс фильм-ролик.

5. Әдебиеттер

1 *Акимова, Т. А.* Экология. Человек - Экономика - Биота - Среда : учебник для студентов вузов / Т. А. Акимова, В. В. Хаскин. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. - 495 с.

2 *Баранников*, В. Д. Экологическая безопасность сельскохозяйственной продукции / В. Д. Баранников, Н. К. Кириллов. - М.: КолосС, 2006. - 352 с.

3 Инструменты и оборудование в ветеринарной хирургии. История и современность: учеб. пособие / Н. В. Сахно, Ю. А. Ватников, С. А. Ягников [и др.] ; под общ. ред. Н. В. Сахно. – СПб. : Лань, 2017. – 152 с.

4 Кисленко, В. Н. Общая и ветеринарная экология / В. Н. Кисленко, Н. А. Калиненко. - М.: КолосС, 2006. - 344 с.

5 *Кисленко, В. Н.* Экология патогенных микроорганизмов: Учебное пособие / В. Н. Кисленко // Новосиб. гос. аграр. ун-т. - Новосибирск, 2000. - 228 с.

6 Основы ветеринарной санитарии : Учебное пособие / Н. В. Сахно, В. С. Буяров, О. В. Тимохин, И.А. Туткышбай [и др.]; Под общ. ред. Н. В. Сахно. – СПб.: Издательство «Лань», 2017. – 172 с.

7 Основы общей и ветеринарной экологии. Техногенные болезни животных: учеб. пособие / Н. В. Сахно, О. В. Тимохин, Ю. А. Ватников, И.А. Туткышбай [и др.] ; Под общ. ред. Н. В. Сахно. - СПб. : Лань, 2017. – 372 с.

8 Промышленная экология : учеб. пособие / сост. Ю. В. Басов, Л. Г. Гурин. - Орел: Изд-во Орел ГАУ, 2013. - 224 с.

9 *Сахно, Н. В.* Электронная микроскопия в биологии и ветеринарии: учебное пособие / Н. В. Сахно, В. С. Буяров, Ю. А. Ватников [и др.]; под. ред. Н. В. Сахно; – Орел : Изд-во ФГБОУ ВО Орловский ГАУ, 2015. - 128 с.

10 Сельскохозяйственная экология / Н. А. Уразаев, А. А. Бакулин, В. И. Марымов [и др.]. - М.: Колос, 1996. - 255 с.

11 *Цаликов, Р. Х.* Государственный доклад «О состоянии защиты населения и территорий Российской Федерации от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера в 2011 году» / Р. Х. Цаликов, В. А. Пучков, А. П. Чуприян [и др.]; МЧС России; ФГБУ ВНИИ ГОЧС (ФЦ). - М., 2012.

12 Экологическое право : учебник / под ред. С. А. Боголюбова. - М.: Юрайт, 2011. - 482 с.

13 Vergleichende Untersuchungen der Probenahmeverfahren zur bakteriologischen Probenahme an Schlachtkörpern, Diplomarbeit / Saskia Dworazik. - Stuttgart, Universität Hohenheim, April 2009. – P. 34-43.

14 Ветеринарное законодательство. Сборник нормативных правовых документов по ветеринарии. Том 1 / под редакцией В. М. Авилова. – М. : Росзооветснабпром, 2002. -551 с.

15 Инфекционные болезни животных / Б. Ф. Бессарабов, А. А. Вашутин, Е. С. Воронин [и др.]; Под ред. А. А. Сидорчука. - М. : КолосС, 2007. - 671 с.

16 Кисленко В. Н. Географическая эпизоотология : учебное пособие / В. Н. Кисленко. – СПб. : Проспект Науки, 2015. – 144 с. 8 с.

17 Руководство по ветеринарной санитарии / А. А. Поляков, И. И. Балковой, Д. А. Бочаров [и др.]; Под ред. А. А. Полякова. – М. : Агропромиздат, 1986. -320 с.

18 Руководство по микробиологии и иммунологии / Н. М. Колычев, В. Н. Кисленко, Р. Г. Госманов [и др.]; гл. ред. В. Н. Кисленко. - Новосибирск; Арта, 2010. - 256 с.

19 Сахно Н. В. Электронная микроскопия в биологии и ветеринарии: учебное пособие / Н. В. Сахно, В. С. Буяров, Ю. А. Ватников [и др.]; под. ред. Н. В. Сахно; – Орел: Изд.-во ФГБОУ ВО Орловский ГАУ, 2015. - 128 с.

20 Сборник нормативно-правовых документов по ветеринарному и фитосанитарному надзору (контролю) Часть II / Сост. В. Л. Терехов / под общей редакцией Н. М. Калишина, А. А. Стекольникова, В. Е. Бердышева. – СПб. : Издательство СПбГАВМ, 2006. - 450с.